

བོད་ཀྱི་གསེང་པ་རིག་པའི་གནའ་དཔེ་ཁྱེད་ཀྱི་འཇུག་པ་དཔེ་ཚོགས།

ལྷོ་ལྷོ་མི་པམ་གྱི་ཐུན་ཡིག་གཟེས་བཅུས།

ལྷོ་མི་པམ་རྣམ་ཀུལ་གྱི་མཚོ།

། མི་རིགས་དཔེ་ཁྱེད་ཀྱི་འཇུག་པ་

བོད་ཁྱིམ་གསེབ་རིག་པའི་གནད་དཔེ་ཚུགས་བསྐྱེགས་དཔེ་ཚོགས།

ARURA

༄༅། འཇུ་མི་པམ་གྱི་སྒྲན་ཡིག་གཟེས་བརྒྱུས།

འཇུ་མི་པམ་རྣམ་ཀུལ་ཀུ་མཚོ།

མཚོ་ཚན་ཆེད་ཆེན་ བོད་ཁྱིམ་གསེབ་རིག་པའི་འཇུག་ཁང་ རྣམ་བསྐྱེགས།
(བོད་ཁྱིམ་གསེབ་རིག་པའི་གནད་དཔེ་ཚུགས་བསྐྱེགས་དཔེ་ཚོགས་)ཚོ་མཁྱིག་ཚོགས་པ་

023

མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུ་ཁལ་།

ཕྱི་མཁའ་ལྷན་འགན་འཁུར་པ། ཉ་རྒྱུ།

责任编辑：达多

པར་ཞུ་འགན་འཁུར་པ། ཆེ་རིང་མཆེ་མ།

责 任 校 对：次仁措姆

美·中·所

འཇུ་མི་ཕམ་རྒྱལ་རྒྱལ་མཆོ།

ॐ नमः शिवाय नमः

མཆོ་སྒྲུབ་ཁིང་ཆེན་པོ་དང་གྱི་གསེ་རིག་ཁིབ་འཇུག་ཁང་།

१८॥ अथ कथा ॥

[illegible]

འགྲེམས་སྤྲེལ་མ་ཡན།

མི་རིགས་དཔེ་སྤྲུལ་ཁང་གི་བོད་ཡིག་རྩོམ་སྒྲིག་ཁང་།

གནས་ཡུལ།

ཐེ་ཅིན་ཏྲ་མིང་ལི་བྱང་ལམ་ཨང་14པ།

॥ अ. ॥ अ. ॥ अ. ॥ अ. ॥ अ. ॥

100013

ཁ་བར་ཡང་གྲངས།

010-64275311

འདྲ་འདྲེབས་མ་པམ།

ལེ་ཅིན་དབྱི་རྩེ་པར་འདེབས་ཆད་ཡོད་ཀྱང་སི།

འཇམ་དཔལ་འཕྱོང་མཁའ་

ཀྱུལ་ཡོངས་ས་གནས་སོ་སོའི་ཞིན་རྒྱ་དཔེ་ཚོང་ཁང་།

ཧཱུྃ།

850mm×1168mm 1/32

५५.ॐ

15.5

५३७

2006ལོའི་ཟླ་1པར་པར་གཞི་དང་ཕོ་བཟླིགས།

འཇུག་ཐོབ་པ།

2006ལོའི་ཟླ་1པར་པེ་ཅིན་དུ་པར་ཐངས་དང་པོ་བརྒྱབ།

पुनः प्रवृत्तः

0001 - 2000

५१५

₹24.00

图书在版编目(CIP)数据

居米旁医著集/青海省藏医药研究所,《藏医药经典文献集成》编委会编. - 北京:民族出版社,2005.6

(藏医药经典文献集成)

ISBN 7-105-07098-6

I. 居… II. ①青…②藏… III. 藏医—文集—藏语
IV. R291.4-53

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2005)第 074225 号

JUMIPANG YIZHU JL

居米旁医著集

编 者	青海省藏医药研究所
出版发行	藏医药经典文献集成编委会
地 址	民族出版社
邮 编	北京市和平里北街 14 号
网 址	100013
印 刷	www.e56.com.cn
装 订	北京艺辉印刷有限公司
经 销	天华印刷装订有限公司
开 本	全国各地新华书店
印 张	850mm×1168mm 1/32
版 数	15.5
次 次	0001-2000 册
定 价	2006 年 1 月第 1 版
	2006 年 1 月北京第 1 次印刷
	24.00 元

该书如有印装质量问题,请与本社发行部联系退换
(藏文发行科电话:010-64227665 58130509)

《བད་ཀྱི་གཞི་བའི་གནའ་དཔེ་ཚུགས་བསྐྱགས་དཔེ་ཚོགས་》ཀྱི་ཚཱ་མཁྱིག་ཚོགས་པའི་མིང་གི།
 གྲོ་འཁྱིལ། **ཁྱི་རུ་ཆེ་རྒྱལ།** བཏུན་ཁོ། ཉི་ལ། ལུབ་བཏུན།
 ཆོགས་གཞི། འོ་ཆོགས་ཆེན།
 ཆོགས་གཞི་བཏུན་པ། རྩོམ། ཉ་མཁྱིན་ཀྱལ། གཏུགས་དཀར། ཆེ་རིང་ཀྱལ།
 ཆོགས་པའི་མི་ལྷ། འོ་ཆོགས་ཆེན། རྩོམ། ཉ་མཁྱིན་ཀྱལ། གཏུགས་དཀར། ཆེ་རིང་ཀྱལ།
 བརྩེ་ཆེ་རིང་། ལུ་མ་དོ་ལུ་བམས་ཀྱལ། དབང་ཆེན་ཆེ་བརྟན། ལུ་བམས་
 ཀྱལ། ཉ་རྩོ། རྩོན་འབྱུབ། ཀྱམ་ཆོགས་གཉིས། རྩོན་འབྱུབ་ཆེ་རིང་།
 བསམ་འབྱུབ་ཀྱལ། སྐལ་བཟང་རྩོམ། དཔལ་ལྷན་ཀྱལ་མཆོ། དབང་
 གུགས་བསོད་ནམས། སྐལ་བཟང་བཟ་ཤིས། རྩོམ་རབ་བརྟན།
 མཁའ་འགྲོ་རྒྱལ། བཟ་ལྷ།

རྒྱལ་འཁྱིལ་དག་གི་ལ། ག་པོ་གཡང་འབྱུང། ལྷ་མོ་ཆེ་རིང་། རིན་ཆེན་མཆོ།
 བཟ་ལྷ། རིན་ཏུའོ།

《藏医药经典文献集成丛书》编辑整理委员会名单

顾问：问：**措如·次郎** 旦科 尼玛 土布旦

主任委员：艾措千

副主任委员：多杰 旦正加 星全章 才让加

委员：艾措千 多杰 旦正加 星全章 才让加 完德才让
 恰多·李先加 昂青才旦 李先加 达多 端智
 尕玛措尼 端智才让 三智加 尕藏多杰 华旦尖措
 昂智索南 格桑扎西 多杰拉旦 卡着杰 扎巴

本书整理者：夏吾杨本 拉毛才让 仁青措 扎巴 申好

སྒྲིག་འགྲུལ་གྲུ་མ།

ཐོད་ཀྱི་གསེབ་རིག་པ་ལ་ལོ་རྒྱུ་ལ་ཉེ་བའི་ལོ་རྒྱུས་ལྡན་ལ། དེ་ནི་གནའ་ཐོད་ཐོད་ཀྱི་གསེབ་རིག་མང་གཞིར་བྱས་སོགས་ རྒྱ་གར་རྒྱ་ནག་ཏེ་ཐིག་ལ་སོགས་པའི་གསེབ་རིག་པའི་ཉིང་བཅུད་བསྐྱེད་བྱས་ནས་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། གཞུང་ལུགས་ཀྱི་མ་ལག་ཆ་ཆར་ཞིང་ལག་ལེན་གྱི་ཚུང་བྱང་ལུན་སྤྲུལ་ཆོགས་པ་དང་། མི་རིགས་ཀྱི་བྱུང་ཆོས་མངོན་པར་བཟླ་བའི་གསེད་བྱུད་ཀྱི་རིག་པ་ཞིག་ཡིན་པས་ན། ས་མོ་ཞིག་ནས་འཛམ་གླིང་ཁྲབ་ཁོངས་ཀྱི་གསེབ་རིག་སྒྲིབ་ན་མས་ཀྱིས་གདེང་འཛིག་ཆེན་པོ་གནང་སྤྲུལ་སྤྲུལ་མཆིས།

ཐོད་ཀྱི་གསེབ་རིག་པ་ལ་གཞུང་དང་ལག་ལེན་གྱི་བརྟན་བཙས་བཟང་ལས་འདས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་ཉི། དེ་ནི་ནང་དོན་གྱི་ཐད་གསེབ་རིག་ལོ་རྒྱུས་དང་། མང་གཞིའི་གཞུང་ལུགས། བད་སོག་ལག་ལེན། སྒྲན་རྩས་སྤེབ་བཟོ། ལུས་ཁམས་བདེ་སྤང་ལ་སོགས་རིག་ཆན་ཡོངས་སུ་འདུས་ཡོད་པའི་ནོར་བུའི་བང་མཛོད་ཅིག་ལགས། དེ་ལ་ཏང་དང་སྤྱི་གཞུང་གི་སྤྱུགས་འཁྱར་དང་བཙུ་མཛོད་ཆེན་པོའི་ལོ་རྒྱུས་ལོ་རྒྱུས་ཐོད་ཀྱི་གསེབ་རིག་པ་རྒྱན་འཛིན་དང་དར་སྤེལ་གང་ལེགས་བྱུང་ཡོད་ལ། གནའ་གཞུང་གང་མང་ཞིག་ཀྱང་དཔེ་སྒྲན་འབྲེལ་སྤེལ་བྱས་ཐིན་ཡོད། ཡིན་ན་ཡང་ད་དུང་གནའ་དཔེ་མང་པོ་ཞིག་སྤར་བཞིན་འབྲས་ཐོས་དུ་ལོག་གི་ཐབས་པའམ། ཡང་ན་མིའི་ཚོལ་བས་དབང་གིས་གཏོར་བརྒྱག་ཆབས་ཆེན་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད་པས། གང་སྤྱར་སྤོས་སྤྱོད་པ་མ་བྱས་ཆེ་རིན་ཐང་གཞུང་དུ་མེད་པའི་གནའ་དཔེ་གང་མང་ཞིག་ཙམ་བརྒྱག་རྒྱན་ཆད་དུ་འགྲོ་ཉེན་ཆེ།

དེ་ལ་ཐོད་ཀྱི་གསེབ་རིག་པ་ཉིང་སྤྱུགས་ཡོངས་ནས་རྒྱན་འཛིན་དང་དར་

གྲེལ་གཏོང་རྒྱུ་དེ་མིགས་ལྟལ་བཅངས་ནས་ང་ཚོས་༡༠༠༩ལོར་མཚོ་སྔན་ཞིང་
 ཆེན་པོ་དེ་གྱི་གསེང་རིག་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གིས་གཙུག་ལྷན་གྱིས་པའི་“《བོད་ཀྱི་གསེང་
 བ་རིག་པའི་གནའ་དཔེ་ཚུགས་བསྐྱེད་དཔེ་ཚོགས་》ཚུམ་སྒྲིག་ཚོགས་པ་”སྒྲིག་
 འཇུགས་བྱས་པ་དང་། གནའ་དཔེ་འཚོལ་སྟུང་དང་དག་སྒྲིག་དང་ཚུམ་སྒྲིག་
 བཅས་ཀྱི་ལས་སྒྲུབ་ཕྱི་ཞིང་དཔེ་སྟུན་དང་འགྲེམས་སྤེལ་གྱི་བྱ་བ་ཡང་འགོ་བརྩམས་
 ཟིན་ཡོད། དཔེ་ཚོགས་འདི་ནི་སྔ་ན་མ་མཆིས་པའི་རིག་གནས་ཀྱི་ལས་སྟུ་ཆེན་
 པོ་ཞིག་ཡིན་ལ། འདི་ཉིད་བོད་ཀྱི་གསེང་བ་རིག་པའི་གནའ་དཔེ་ཡོད་དོ་ཅག་
 འདུས་པའི་དཔེ་ཚོགས་ཤིག་ཏུ་འཁྱུར་བར་བྱེད་རྒྱ་ནི་ང་ཚོའི་བསམ་འདུན་ཡིན་
 ལ། དེ་ལྟར་བྱེད་སྒྲུབ་པའི་ཡིད་ཆེས་ཀྱང་ང་ཚོར་ཡོད།

དེ་ལྟར་དཔེ་ཚོགས་འདི་ཐོག་མར་དཔེ་སྟུན་བྱེད་པའི་སྐོར་དང་བསྟུན་ནས་
 འདིར་ཁོ་བོས་བྱ་བ་ཞག་ཆེན་པོ་འདི་ཚུགས་གང་ཐད་ནས་བྱ་བ་ལམ་སྟོང་ཡོང་
 བའི་བཀའ་ཤིས་སྟོན་འདུན་བྱ་རྒྱ་རྒྱ་དང་། དེ་བཞིན་བོད་ཀྱི་གསེང་བ་རིག་པ་ལ་ལྷག་
 བསམ་དཀར་བའི་ལྟལ་དང་ཚུགས་སོ་སོའི་སྒྲིས་བྱ་ཀྱང་ནས་ཀྱང་ལས་སྟུ་འདིར་
 ཚུགས་གང་ཐད་ནས་རྒྱབ་སྐྱོར་དང་རོགས་འདེགས་བྱེད་པའི་བསམ་འདུན་བྱ་
 རྒྱ་ཡིན།

ཞེས་འོ་ཚོགས་ཆེན་ནས།
 ༡༠༠༩ལོའི་ཟླ་༩པར།

མཆམས་སྒྱུར་བའི་གཏམ།

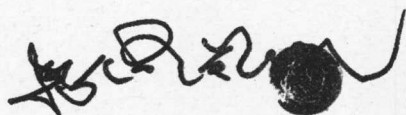
ཁ་བ་རི་པོའི་བརྩུ་སྒྲག་རིག་གནས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་པོད་མི་རིགས་ཀྱིས་འཇིག་
 ཉིན་སྒྱིའི་སུ་བ་དེ་གཞི་མར་སྒྱུར་བའི་སྒྱུའི་རིག་པ་མཐའ་དག་སྒྱི་ལ་བཏགས་
 པའི་མིང་ཞིག་ཡིན་ལ། དེ་ལས་གཞན་རྗེས་འཇིག་གི་ཐབས་མཆོག་དམ་པར་
 སྒྱུར་བའི་གངས་ཅན་གསེབ་བ་རིག་པ་ནི་པོད་མི་རིགས་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྒྲིལ་རྒྱན་
 དར་སྒྲེལ་མཛད་ཅིང་འཕྲོ་བ་མིའི་རིགས་ལ་སུ་བ་འབའ་ཞིག་སྒྱུབ་བའི་རིག་པ་
 ཞིག་ཡིན་ལྟ་བུ། རིས་སྒྲུ་མ་ཆད་པའི་འཕྲོ་བ་མིའི་རིགས་ལ་སུ་བ་འབའ་ལས་
 རྒྱ་ཁོ་ན་སྒྱུབ་བའི་རིག་པ་ཞིག་ཏུ་འཁུམས་ཤིང་སྒྱི་ཆོགས་དང་དུས་རབས་རི་
 འབྲུ་ཞིག་གི་ནང་དུ་འབ་མཁོ་གལ་དང་སུ་བ་ཆོགས་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་ནི་རྒྱ་
 དང་སྒྱིས་སྤེང་ནས་སྒྱུབ་བའི་གནས་ལུགས་ཤིག་ཡིན་པས་མི་སྒྲུ་དང་སྒྲུ་ཞིག་
 གིས་བྱང་བསྟོན་འདིར་དང་ཁྱོག་བཤད་བྱ་བར་མི་ལུས་སོ། །རང་རེའི་ལོ་རྒྱུས་
 ཡིག་ཆར་དང་ད་ཡོད་བསྟན་བཅས་ཀྱི་དཀར་ཆག་ལྟར་ན། གཡུང་ཐུང་པོན་
 ལུགས་ཀྱི་བྱང་སྤོང་དབྱེད་དུ་ཁྱི་ཤེས་ནས་སྒྲན་པ་དུང་གི་ཆོར་ཅག་ཅན་བར་
 དང་། རྗེ་བཙུན་གཡུ་ཆོག་རྒྱུང་མ་ཡོན་ཏན་མགོན་པོ་ནས་གཉིར་སྟོན་གྲུ་བ་
 མཛོན་ཤེས་ཀྱི་བར། ལེ་རྩ་ཅ་ན་ནས་པོ་ཆེན་རིན་ཆེན་བཟང་པོའི་སྐབས།
 བྱང་ཐུར་ནམ་གཉིས་ནས་གོང་སྒྲུལ་ཡབ་ཀྱས། མི་དབང་སྡེ་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་
 ནས་སྒྲན་ཅིས་མཁས་དབང་མཁྱིན་རབ་ལོ་ལ་ཐུག་པའི་བྱང་སྤོང་མཁས་
 གྲུབ་རིམ་ཁྱོན་བཟང་གིས་མི་ལངས་པ་ནམས་ཀྱིས་སྒྲུ་དྲིན་ལས། དཔལ་ལྷན་
 རྒྱུད་བཞིའི་དགོངས་འགྲེལ་དང་ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་དགོངས་འགྲེལ་གཙོ་བོས་
 པའི་གསེར་རིག་གི་བསྟན་བཅས་རི་པོའི་གཉིས་དང་མཉམ་པ་རང་གིས་མཛལ་ན་

དད་པའི་སྤྱོད་པའི་གཞི་ཞིང་གཞན་ལ་ངམ་ན་ལ་རྒྱུ་འོས་པ་ལྟས་པ་འདིས་
འོད་ཀྱི་གསེབ་རིག་པའི་ལོ་རྒྱུས་རིང་ལ་གཞུང་མན་རག་གི་ནང་དོན་ལྟན་ལྟན་
ཆོག་པ་ཞིག་ཡིན་པ་རྒྱུ་ལས་པོ་བྱས་འདུག

འོན་ཀྱང་མིག་སྤར་ཕྱི་ནང་གི་རྒྱ་རྒྱུན་དུ་མའི་དབང་གིས་རང་རེའི་གསེབ་
རིག་ཐད་ཀྱི་གཞུང་མན་རག་གི་གདམས་པ་མང་པོ་ཞིག་ཉམས་ཉེས་སྤྱུར་དང་
འཁྱུར་ལྟས་ཡིན་པའང་ཀྱན་གྱིས་མཁྱེན་གསལ་ལགས་པས། ད་ལྟའི་དུས་
འདིར་བདག་ཅག་ཆེ་རིག་འཛིན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཆོང་ཆོང་ཁོ་ན་དང་ཡུལ་ཡུང་ཕྱེ་
བག་པའི་ཁེ་ཕན་ནས་སྤྱོད་པ་རིག་ཅན་གྱི་ལྟ་པ་མགས་རིང་དུ་དོར་ནས་མི་
རིགས་ཀྱི་རིག་གནས་ཡིད་བཞིན་ནོར་པུ་ལྟ་པུ་འདི་ལ་སྤྱིར་ཁོང་ནས་གཙུག་
གཙུག་སྤྱོད་པ་དེ་བཞིན་རིག་སྤྱོད་པའི་འཇམ་གྱིང་གི་མའི་རིགས་ཡོངས་ལ་
ཕན་དུ་རེ་བའི་ཀྱན་སྤྱོད་རྣམས་དག་གི་སྒོ་ནས། རི་རྒྱལ་རྒྱུན་པའི་གཏོས་དང་
མཉམ་པའི་འོད་ལྷགས་གསེབ་རིག་གི་གཞུང་མན་རག་རྣམས་ལ་འོ་ལོ་ཆོད་དང་
རང་བཟོ་ཅམ་མ་ཡིན་པར་སྤར་ལས་སྤྱོད་པའི་རང་སྤྱོད་འདོན་སྤྱུར་སྤྱོད་དང་
འཆོལ་སྤྱད་ལེགས་སྤྱོད་ཕྱིན་རྒྱ་བཅས་ནི་མིན་ཏུ་གསལ་གནད་ཆེ་བའི་བཀྱི་བ་ཞིག་
རེད།

དེའི་ཕྱིར་མཆོ་སྤྱོད་ཞིང་ཆེན་པོ་དེ་ཀྱི་གསེབ་རིག་ཞིང་འཁྱུག་ཁང་གིས་མིང་
དོན་མཚུངས་པའི་སྒོ་ནས་འོད་ཀྱི་སྤྱོད་ཆོས་རིག་པ་རྒྱུད་འཛིན་ཡག་པོ་ཞིག་དང་
གསར་བཙུན་གོང་སྤེལ་གྱི་མང་གཞི་བཟན་པོ་ཞིག་འཁྱུགས་བྱུང་པའི་ཆེད་དུ།
ད་ལྟའི་དུས་རབས་དང་ཤིང་རྒྱས་བཟང་པོའི་གོ་སྐབས་དམ་འཛིན་རང་མི་
དངོས་ནོར་གསུམ་གྱི་ལྟ་བུ་ལྷགས་གཙུག་ཏུ་བསྐྱེད་ཞིང་མིག་རྒྱུང་རིང་བའི་
རྒྱས་གཞི་དང་བཅས་ཉེ་རང་རེའི་སྤྱོད་ཆོས་སྤྱོད་ཀྱི་མཁོ་གལ་ཆེ་བའི་གནད་དེ་
དང་བསྟན་བཅས་ལག་ཏུ་ཐིན་ཏེ་ཅོག་སྤྱོད་པ་གཙུག་ཏུ་བསྐྱེད་པའི་དེ་བར་དུ་
བསྟན་པའི་དགེ་བ་འདིས། ད་ལྟ་ཅམ་མ་ཐད་འཁྱུང་འཁྱུར་འོད་ཀྱི་སྤྱོད་ཆོས་
བསྟན་པ་ནིང་ཡར་རྒྱས་གོང་འཕེལ་དུ་འགྲོ་བར་བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་

བྱས་པ་ཐོན་ཐུབ་ཅིང་ལུས་ཅན་ཀྱན་གྱི་སྒྲིག་འཛའི་དཔལ་དུ་འགྱུར་བར་གདོན་
མི་བྱ་བས་ན། འོ་སྒྲིལ་ཐུན་མོང་གིས་རྗེས་སྤྱི་ཡི་རང་ཁྱེད་ལས་པའི་ལས་དོན་གལ་
ཆེན་ཞིག་རེད་ཅེས་ཏེ་ཅང་དགའ་ཚོར་དང་བཅས་མཆམས་སྦྱར་བའི་ཆིག་དུ།

ཁྱོད་ཀྱི་ཆེ་མ་གྱིས།

སྤྱི་ལོ་༡༩༩༠ལོའི་ཟླ་༡༡ཆེས་༡ཉིན་ལ།

དག་ཐྱིག་པའི་གསལ་བཤད།

ཐོད་ཟེལ་མོ་སྒང་བ་ཞེས་སུ་གྲགས་པ་འཛམ་གླིང་གི་ཡང་ཕྱིར་དུ་གནས་
པའི་མི་རིགས་ཉིད་ལ་གནམ་གྱིས་ས་བཀབ་པ་ལྟ་བུའི་སྔོན་ཕྱོད་དཔལ་དམ་
པ་རྣམས་ཀྱི་བཀའ་དྲིན་ལས། དམ་པའི་ཆོས་ཀྱིས་གཙོས་པའི་བཅུ་ཕྲག་རིག་
པའི་གནས་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་ཐུག་པའི་ཤེས་རིག་བར་མཛོད་ནི་སྤྱད་པའི་མཐར་
ཡང་རུབ་པ་མེད་པ་ཞེག་མཆིས་པ་ལ་སྤྲས་ཀྱང་བཟོན་དུ་མེད་རྟོ།། དེ་ལས་
གནས་བཅུའི་ཡ་ཀྱལ་གཞན་རྗེས་འཛོན་གྱི་ཐབས་མཆོག་དམ་པར་ལྷུར་པའི་
ཐོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པ་ནི། རྗེ་གཡུ་ཐོག་ཆེན་པོས། མི་ན་བར་གནས་པར་
འདོད་པ་དང་ན་བ་གསོ་བར་འདོད་པའི་གང་ཟག་གིས་གསོ་བ་རིག་པའི་མན་
རག་ལ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་
རིགས་ལ་སན་པ་འབའ་ཞེག་སྐྱབ་པའི་རིག་པ་ཞེག་སྟེ། དེར་ལོ་རྒྱས་ཀྱི་དུས་
ཡུན་ཏ་ཅང་རིང་ཞིང་གཞུང་ཡུགས་ཀྱི་མ་ལག་ཆ་ཆར་ཡིན་པ་མ་ཟད། སྔན་
དཔུང་གྱི་རིགས་ལམ་ཁྱད་དུ་འཕགས་ཤིང་མན་རག་ཉམས་ཚུངས་སུ་སྤྲས་
ཆོགས་ཤིང་བྱ་རྩལ་པ་ཞེག་མཆིས་སྤྲུབས། དེར་སྐབས་རྒྱལ་ཁབ་མི་ནང་ཡུན་ཏ་
ཆན་རིག་པ་མཁས་ཅན་དག་གིས་སྤྱོད་པ་ཡོངས་ནས་སྤོང་སྤོང་དང་ཞིབ་འཇུག་
གི་གོམ་སྤྲུབས་མཁོགས་ལེན་བྱེད་བཞིན་པ་དང་། རང་རེའི་རྒྱལ་ཁབ་ནས་ཀྱང་
ཏང་གི་མི་རིགས་སྤྱི་ཅུས་དོན་འཁྱེལ་དང་རུབ་རྒྱུད་གསར་སྟེལ་བྱེད་པའི་
འགྲོས་དང་བསྐྱོན་ནས་ཐོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པའི་ལས་དོན་ཉིད་སྟོན་ཀྱན་ནས་
ཉམས་པ་སོར་རྒྱུད་དང་མ་ཉམས་གོང་སྟེལ་གནང་སྟེ་ཉམས་དགའི་ཡུལ་ཁམས་
ཤིག་ཏུ་བསྐྱལ་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཕྱི་ནང་གི་འགལ་ཁྲེང་དུ་མའི་དབང་གིས་རང་

རེའི་གསེ་རིག་ཐད་ཀྱི་གཞུང་མན་རག་གི་གདམས་པ་གང་མང་ཉམས་ཉེས་སུ་
 ཐུང་དང་འཐུར་ལུས་ཡིན་པའང་ར་ཆོས་མིག་མཐོང་ལག་ཟིན་དུ་འབྱུངས་ཤིང་།
 བོད་ཀྱི་གསེ་རིག་འདི་ཉིད་གནའ་པོའི་རིག་གནས་ཤིག་ཡིན་པའི་ངོས་ནས་བྱ་ན།
 རི་རྒྱལ་རྩན་པོའི་གཏོས་དང་མཉམ་པའི་གཞུང་མན་རག་གི་གསུང་རབ་དེ་
 རྣམས་སྐར་ལས་ལྷག་པའི་སྒྲོན་པ་ཐོག་འདོན་ཐུང་སྒྲོབ་དང་འཆོལ་ལྷན་ལེགས་
 གྲིག་བཅས་ཕྱེད་རྒྱ་ནི་ཐོག་མར་བསྐྱབ་དགོས་པའི་སྐར་གཞིའི་ལས་ཀ་གལ་ཆེན་
 ཞིག་ཉིམ་སྒྲོལ་ཆེ་རིག་འཛིན་པ་རྣམས་ཀྱི་ཕྱག་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་བབས་པའི་
 ཏུས་རབས་ཀྱི་འགན་འཁུལི་ཞིག་ལགས། དེའི་ཐུར་ར་ཆོས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལས་འགན་
 དང་ཏུས་རབས་ཀྱི་སྐར་བྱ་ལྟར་མདོ་དབྱས་མཐོ་སྐར་ཞེས་པའི་བྱ་ན་མིན་ཁོར་
 ཡུག་ཁོང་དུ་འཕེལ་རྒྱས་ཐུང་བའི་གནའ་པོའི་གསེ་དབྱེད་རིག་པ་འདིའི་སྒྲིག་
 དབྱུགས་རྒྱན་བསྐྱེད་པའི་ཕྱི་ལོ་བོད་ཀྱི་གསེ་དབྱེད་རིག་པར་ཐུང་བཅོན་
 དང་ཞིབ་འཇུག་ཕྱིད་པར་སྒྲོབ་བཀྲས་པའི་རྣམ་དབྱེད་ཅན་མང་པོར་རྒྱ་ཆ་མཁོ་
 སྒྲོད་ཀྱི་སྒྲོ་འཕར་ཡངས་པོར་བྱེས་པ། རང་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་རྒྱུ་འཛིན་པ་ལ་
 སྐར་བས་སྒྲན་ཐོགས་བྱུང་པ། ཉམ་ཐག་ནད་པའི་ལུས་སྒྲིག་ལ་གཟིར་བའི་ནད་
 རིགས་ཅ་མེད་དུ་འཛོམས་པར་བྱས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་རྒྱབ་ཉེན་དང་མན་
 རག་བཅའ་མའི་གདམས་པ་ཆིག་བྱུང་ཀྱི་སྐར་མང་དུ་བཅའ་ནས་ནད་ཀྱི་ལྷག་
 བསྐྱེད་ལས་སྒྲོབ་པར་རྒྱ་ཐོགས་པ་བཅས་མདོར་ན་གངས་ཅན་གསེ་བ་རིག་པ་
 འདི་ཉིད་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་སྒྲོན་པ་རྒྱད་འཛིན་ལེགས་པོ་ཞིག་ཕྱིད་པའི་
 ཆེད་དུ། དེད་ཅག་མཆོ་སྒྲན་ཞིང་ཆེན་བོད་ཀྱི་གསེ་རིག་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གིས་
 འབྲེལ་ཡོད་ཆེད་མཁས་མི་རྣ་ཅ་འཇུགས་དང་གསེ་བ་རིག་པའི་གནའ་དཔེ་དག་
 གྲིག་གི་མི་རྣ་ཆེད་བསྐྱོས་བྱས་ཏེ། ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་དང་། གཞུང་ལུགས་བསྟན་
 བཅོས། མན་རག་ལག་ལེན། སྒྲན་སྒྲུར་ཚུང་བྱང་། སྒྲོ་སྒྲན་འབྱུངས་དཔེ།
 གནམ་རིག་སྐར་ཆེས་སྒྲིགས་ཀྱི་དཔེ་རྒྱན་དཀོན་པོའི་རིགས་གཙོ་བོར་བསྐྱར་
 ཐོག་《བོད་ཀྱི་གསེ་བ་རིག་པའི་གནའ་དཔེ་རྒྱུགས་བསྐྱེད་པ་དཔེ་ཆོགས་》ཞེས་པ་

འདི་ཚེ་མ་ཐོག་བྱས་པ་ཡིན་ཞིང་། དཔེ་སྟུན་ཐད་དཔེ་དེ་བ་རེ་རེ་བཞིན་མཛད་
པའི་མོ་རྒྱལ་གྱི་ཐུ་བྱ་དང་ནང་དོན་ལ་མ་བརྟེན་པར་ལག་ལེན་དུ་འབྱོལ་གང་
བྱུང་བྱས་ཏེ་དཔེ་རྒྱུ་ལག་ཏུ་སོན་ཞོ་ཙག་དག་སྒྲིག་དང་དཔེ་སྟུན་འགྲེམས་སྒྲེལ་
བྱ་རྒྱ་ཡིན།

དེ་ལ་《འབྲུ་མི་པན་གྱི་སྟུན་ཡིག་གཅེས་བརྒྱུས་》ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་“པོད་
གྱི་གསེབ་པ་རིག་པའི་གནའ་དཔེ་ཚུགས་བསྒྲིགས་དཔེ་ཚོགས་”ཞེས་པའི་ནང་
གསལ་གྱི་དེ་བ་ཞེས་གསུམ་པ་ཡིན་ལ། འདིའི་ནང་ཙ་རྒྱུད་གྱི་དེ་དུ་འགྲེམ་ཐུ་
རན་མེད་པའི་རྒྱུན་ཤིང་དང་། ཐུ་རྒྱུད་གྱི་ཙ་རྒྱུད་ལྷོ་གྲུ། གསེབ་པ་རིག་པའི་མན་
རག་གཅེས་བརྒྱུས་ལག་ལེན་དམར་ཁྲིད་གྱི་སྐོར་པན་བདེའི་བང་མཛོད། བྱང་
ཁོག་ཡུལ་ཐོག་སོགས་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་བཞོན་པ་པེ་རྒྱུད་འཕྲུལ་མོང་། རིན་
ཆེན་དདུལ་རྒྱ་རྒྱུར་བའི་རྟོགས་པ་བཛོད་པའི་གཏམ་རྒྱུ་མཆར་འཆི་མེད་གྲུབ་
པའི་རྟ་རྒྱུ། སྐར་རྒྱུར་བདུད་ཅིའི་ཐོག་ལ། གཡུ་ཐོག་ཤོག་དྲིལ་སྐོར་གསུམ་
གྱི་མ་བུ་དོན་བཞེབ། ལུས་ལ་ཞེས་མཁོ་སྐོར་བརྒྱད་སོགས་བཞོན་ཡོད་ལ།
ཁྱད་པར་དུ་གཞུང་ལུགས་དང་ལག་ལེན་གྱི་སྒྲིང་པོ་དྲིལ་བ་གསར་སྟུན་གྱི་ཁ་
བཏར་བའི་མན་རག་དང་། སྟུན་གཅིག་མ། ཁྱད་མེད་སྟུབ་ཐབས། ལྷ་རྩ་སོ་
བདུན་དུ་དབྱེ་བ། གསེར་གཟུངས་སྟུན་བརྒྱད་མ། དེ་མིན་ཁྱི་སྟུན་དང་ཚུགས་
ནད་གྱི་བཙོས་ཐབས་སོགས་ལག་ལེན་ཐོང་བྱང་དང་། ཆིག་རྒྱུད་གྱི་གདམས་པ།
གསར་བའི་མན་རག་དག་གིས་བྱུར་གྱིས་བརྒྱན་ཡོད།

དེ་ཡང་དཔེ་ཚོགས་འདི་ཉིད་དག་སྒྲིག་དང་ཚུམ་སྒྲིག་བྱེད་པའི་ཙ་འཛིན་
འདི་རྩ་ཡིན་ཏེ། ༡. ཡི་གེ་ཞོར་བ་དང་དོགས་གཞི་ཙན་རྒྱལ་ལ་མིང་ཆོག་གང་
དེའི་རྒྱུ་སྟུན་གསལ་[]འདིའི་ནང་དག་བཙོས་བྱས་ཡོད། ༢. གཞུང་ཆོག་ཆད་
པར་འདོད་པ་རྒྱལ་སྟུགས་()འདིའི་ནང་དུ་ཁ་སྐོར་བྱས་ཡོད། ༣. ཚུམ་པ་
པའི་མཆན་རྒྱལ་སྟུགས་གཞུང་དངོས་གྱི་ཡིག་གཟུགས་ལས་རྒྱུང་ཙན་བྱས་ནས་
བཞོན་ཡོད། ༤. མ་ཡིག་མི་གསལ་བའམ་གཞུང་ཆོག་ཆད་པ་རྒྱལ་སྟུགས་

བྱེད་མ་རྒྱས་པ་ཉགས་.....འདིས་མཚོན་པར་བྱས་ཡོད་ལ་གྲག་ཉགས་(>
 འདིའི་ནང་དུ་མ་ཡིག་གི་ཤོག་གྲངས་སམ་ཐིག་ཐིག་ཅི་ཙམ་ཞིག་ཆད་ཡོད་པ་
 གསལ་བཤད་བྱས་ཡོད། 4. རྒྱ་ཆ་དང་རྒྱམ་ཆ་སྟགས་ཚུ་ལྟའི་རིགས་ནམས་
 དག་ཡིག་མཁས་པའི་ཁ་རྒྱན་ལྟར་ཉ། སྟག་ཆ་དང་རྒྱ་ཆ་ཞེས་ཆོག་ཤོགས་དང་
 བསྐྱེད་ན་མ་བཏགས་མི་འདོགས་ཤིང་། སྟག་པོའི་ཚུ་དང་རྒྱ་མཚོའི་ཚུ་ཞེས་
 པའམ་ཚུ་མིང་རྒྱང་པའི་སྐབས་སུ་མ་བཏགས་འདོགས་ཞེས་པ་ལྟར་སྦྱར་ཡོད།
 ལན་ཚུ་ཞེས་པ་ནི་ཐོད་གྱི་གསོ་བ་རིག་པའི་དཔེ་གཞུང་མང་ཆེ་བར་བརྟུན་ནས་
 དམིགས་བསལ་དུ་མ་བྱར་སྦྱར་ནས་བཤོད་ཡོད།

འདིར་ར་ཆོ་དག་སྟོག་མི་ལྟའི་ཤེས་བྱའི་རྒྱ་ཆ་དང་དམན་ཞིང་དཔེ་རྟོང་དག་
 སྟོག་གི་ཉམས་སྦྱང་ཞན་པའི་དབང་གིས་མ་རྟོགས་འགལ་འཁྲལ་གྱི་ཆ་གང་མང་
 ཡོད་སྟེ་ད་པ་ལ་རྒྱ་ཆེ་སྟོག་པ་པོ་ནམས་ཀྱིས་དཤོངས་འཆར་སྟགས་པར་གནང་
 བར་བཀའ་ཁྲིན་ཆེ་བྱུང་།

མཚུ་ རྟོན་ ཞིང་ རྟོན་ ཐོད་ གྱི་ གསོ་ རིག་ ཞིབ་ འཁྲལ་ ཁང་ ཉགས།
 《ཐོད་གྱི་གསོ་བ་རིག་པའི་གནའ་དཔེ་སྟོགས་བསྟོགས་དཔེ་ཆོགས་》ཆོས་སྟོན་ཆོགས་པ་ ཉགས།

སྤྱི་ལོ་༡༩༠༠ལོའི་ཟླ་༡༠པའི་ཚེས་༣ཉིན།

ཚུམ་པ་པོ་རྒྱུད་མདོར་བསྟུན།

འདྲུ་མི་པམ་ན་མ་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོ་ནི་ཡུལ་མདོ་ཁམས་རྒྱ་བཞི་སྐར་རྒྱག་ཏུ་
 གྲགས་པའི་ནང་ཚན་རྒྱ་སྐར་དལ་གྱིས་འབབ་པའི་འགྲམ། ཡ་རྒྱའི་དེར་རྒྱར་
 ཞེས་པ་ཏུ་རབ་བྱུང་བཅུ་བཞི་པའི་མེ་པོ་ན་(བྱི་ལོ་༡༥༧༤)ལོར་ཡབ་འདྲུ་
 མགོན་པོ་དར་རྒྱས་དང་ཡུམ་སྲིང་རྒྱར་གཉིས་ཀྱི་ལྷས་ལྷ་སྐྱེ་འབྲུངས་ནས་མཚན་
 ལ་མི་པམ་རྒྱ་མཚོར་གསོལ།

དཔྱར་ལོ་བཅུ་ནས་ཡིག་འབྲི་སྟོན་ལ་ཚོགས་པ་མེད་ཅིང་ལྷགས་ཚོམ་ཡང་
 ཅི་རིགས་མཛད། སྤྱུ་ལྷག་ཏུ་འཇམ་དབྱངས་མཁྱེན་བཟེ་དབང་པོ་དང་། རྩ་
 དཔལ་རྒྱལ་ཚོས་ཀྱི་དབང་པོ། ཀོང་རྒྱལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ། བཀའ་པོ་བསྟོ་
 བརྟ། ལབ་རྒྱབས་མགོན་དབང་ཚེན་དབྱེས་རབ་ཅལ་སོགས་བཤེས་གཉེན་
 མང་ཏུ་བསྟེན་པས། སྤུན་མོང་དང་སྤུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་གཙུག་ལག་གི་སྟོ་
 མ་དང་། ཉེ་བརྒྱད་ཏུ་བྱོན་པའི་མདོ་སྟོན་གྱི་གཞུང་ཁྱད་འཕགས་ཀྱི་རིགས།
 གསར་ཆེན་རྩི་རྩེ་ཐེག་པའི་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་དབང་། སྟོལ་བྱེད་ཀྱི་བྲིད། རྒྱལ་
 བཞེན་ཀྱི་བཤད་པ། བཀ་རག་ལྷག་བཞེས་ཀྱི་དམར་བྲིད་སོགས་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་
 བའི་གདམས་པ་མཐའ་དག་བྱམ་པ་གང་བྱོའི་རྒྱལ་ཏུ་བསྟུལ། གཞན་ཡང་སྟོ་
 ཅན་པ་དང་དབྱལ་རྒྱ་བཅོ་བཅུའི་ལག་ལེན་སོགས་སྤུན་མོང་རིག་གནས་དང་།
 འཇམ་དཔལ་ཆེ་བདག་ལྷགས་འདྲ་སྟོན་སོགས་སྤུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྤྱོད་སྟོལ་
 མཐའ་ཡས་པ་དང་། མདོ་སྟོན་རིག་གནས་དང་བཅས་པའི་སྟོར་རྒྱ་མཚོ་ལྷ་
 རྒྱགས་ན་པ་ཅམ་ཏུ་མ་བཞག་པར་བྱགས་ཉམས་སྟེ་ལེགས་པར་བཞེས་པ། རྒྱ་
 སྟོ་ཆེ་དཔག་ཏུ་མེད་པ་ནས་ལེགས་པར་སྦྱངས་ཤིང་གོམས་པའི་གསོས་བཟབ་
 པའི་དཀར་པོའི་རིགས་ཀྱི་རྒྱས་པ་ཉིད། རྒྱན་སྒྲ་མའི་བྱགས་རྩེ་དང་དགོངས་

པའི་བྱིན་རྒྱལ་པ་འཛིན་པའི་སྒྲོལ་པ་ཀྱིས་ཡོངས་སུ་མད་པས་བདེ་བར་གཤེགས་
 པའི་གསུངས་རབ་ཀྱི་གནས་ཟབ་པ་དང་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཚུལ་མཐའ་དག་རྟོན་པ་བཞི་
 དང་མི་འགལ་བར་སོ་སོ་ཡང་དག་པར་རིག་པ་བཞིའི་ཚུལ་གྱིས་རྒྱགས་སུ་རྒྱད་
 དེ། རང་བྱུང་ཡི་ཤེས་ཀྱི་སྣང་བ་མཁའ་དང་མཉམ་པ་ལ་དབང་འབྱོར་བས་
 སྒྲོལ་པའི་གཉེར་ཆེན་པོ་བརྒྱད་སྟོལ་བ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་རྒྱ་ཆེར་རོལ་བ་ལས།
 བརྟེན་པ་མེད་པ་དྲན་པའི་གཉེར་དང་། སྒོ་སྟོན་རབ་རྩ་འབྱེད་པ་སྒོ་སྟོན་གྱི་
 གཉེར་དང་། མདོ་ལྡེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དོན་གྱི་ནམ་པ་ཁོང་རྩ་རྒྱད་པས་རྟོགས་
 པའི་གཉེར་དང་། མོས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་རྩ་རྩ་འཛིན་པ་གསུགས་ཀྱི་གཉེར་
 དང་། ལེགས་པར་བཤད་པ་མེམས་མ་ཅན་ཐམས་ཅད་ཆོས་པར་ལྟེན་པས་
 སྒྲོལ་པའི་གཉེར་དང་། དམ་པའི་ཆོས་ཡོངས་སུ་བསྐྱུང་བས་ཆོས་ཀྱི་གཉེར་
 དང་། དཀོན་མཆོག་གསུམ་གྱི་རིགས་རྒྱན་མི་གཅོད་པས་བྱང་ཆུབ་མེས་ཀྱི་
 གཉེར་དང་། མི་སྐྱེ་བའི་ཆོས་ལ་བརྟེན་པ་ཚོབ་པས་རྒྱབ་པའི་གཉེར་ཉི་གཉེར་
 ཆེན་པོ་བརྒྱད་པོ་དེ་དག་ཐོབ་པར་ལྷུང་རྟོ།།

ལྷགས་ཀྱི་བརྟན་བཙུགས། འདོད་པའི་བརྟན་བཙུགས་སྐྱེས་པའི་ལྷག་དང་མདོ་
 ལྷགས་ལྷག་གནས་ཀྱི་གསུང་འབྲམ་པོད་སྐྱེས་ཅུ་སྐྱེས་ཀྱིས་ལྷག་མཛད་དེ་གཞན་
 རྟན་ལྷན་གྱིས་གྲངས་ནས། དགྲུང་གྲངས་རེ་བརྟན་པ་རབ་བྱུང་བཙུག་པའི་ཆུ་
 ཟླ་(ཁྱི་ལོ་༡༧༡༩)ལོའི་ཟླ་བ་དང་ལོའི་ཆེས་བཅུ་གསུམ་ཉིན་འཁྱེད་ཀྱི་ཁྱོད་ཀྱི་
 དགྲུང་པ་ཆོས་དགྲུང་སྐྱེས་པའི་ལོ།